

Parlamentul
Republicii Moldova

DG4-nr. 302
16 iulie 2024

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (prevenirea și combaterea exploatării sexuale și abuzurile sexuale comise asupra copiilor) (nr.223 din 09.07.2024)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-nominalizat, în conformitate cu prevederile art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și comunică următoarele.

I. Constatări generale:

Proiectul de lege este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă a Guvernului Republicii Moldova, fapt ce corespunde prevederilor art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

Prin natura relațiilor sociale reglementate, inițiativa legislativă face parte din categoria legilor organice.

Domeniul dat ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu prevederile art.66 din Constituție, privind atribuțiile de bază ale Parlamentului.

Proiectul de lege supus avizării transpune Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, CELEX:32011L0093, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 335/1 din 17 decembrie 2011.

Conform notei informative, inițiativa legislativă are drept scop realizarea Acțiunii nr.212 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024 aprobat prin Hotărârea Guvernului 887/2023 și a Acțiunii nr.35, secțiunea Capitolul 23 din Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024-2027, acțiuni ce vizează transpunerea în legislația națională a Directivei 2011/93/UE.

Proiectul va asigura armonizarea legislației penale cu referire la contracararea abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor la prevederile

internaționale și sporirea protecției minorului față de respectivele forme de exploatare sexuală.

Astfel, se propune legiferarea aspectelor ce vizează exploatarea sexuală a minorilor din următoarele acte normative: Codul penal al RM nr.985/2002, Codul de procedură penală al RM nr.122/2003, Legea nr.137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor, Legea nr.370/2023 cu privire la drepturile copilului.

II. Observații de ordin juridic și de respectare a cerințelor tehnicii legislative:

1. La Art.I, Codul penal al RM nr.985/2002

1.1. La **pct. 2**, la fel ca și în tot textul proiectului de lege se utilizează noțiunea „*copil*” în detrimentul noțiunii „*minor*”.

În acest context, subliniem că, transpunerea directivei internaționale nu este un exercițiu de preluare identică a textului actului UE în legislația națională, ci fiecare prevedere trebuie adaptată la specificul și terminologia cadrului normativ intern. Prin urmare, redacția prevederilor actuale din Codul penal utilizează noțiunea de „*minor*” pentru persoanele care nu au atins vârsta de 18 ani. A se vedea în acest sens art. 53 lit. a) și art.54 care se refera la liberarea de răspundere penală a minorilor. De asemenea, în art.171 (*Violul*), art.172 (*Acțiuni cu caracter sexual neconsimțite*), art.173 (*Hărțuirea sexuală*) art.175¹ (*Ademenirea minorului în scopuri sexuale*) ș.a. din Codul penal se utilizează noțiunea de *minor* și nu cea de *copil*.

Considerăm necesară aplicarea principiului unității terminologice în procesul de elaborare a actelor normative și substituirea în textul legii a termenului „*copil*” cu termenul „*minor*”.

1.2. La **pct.7**, nu este clară semnificația sintagmei „*comportament sexual explicit*”, or în anumite circumstanțe poate fi dificil de determinat dacă un anumit comportament este sau nu unul sexual, fie are sau nu un caracter explicit.

La același punct, o altă incertitudine juridică reprezintă cuvintele „*în principal*” care presupune neaplicarea dispozițiilor în cazul unor intenții subsecvente/indirecte sexuale.

Noțiunea „*scop sexual*”, de asemenea, restrânge aplicarea noțiunii, deoarece infractorii pot urmări și alte scopuri în reprezentarea și prezentarea unor astfel de materiale cu participarea minorilor, inclusiv scopuri strict pecuniare. În eventualitatea unui proces penal, probatoriul va trebui să disocieze scopurile materiale de cele sexuale, ceea ce va avea ca rezultat încetarea procesului penal și scoaterea de sub urmărire penală.

În această ordine de idei, reieșind din cerința conform căreia norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie pentru a corespunde criteriilor de calitate, și anume accesibilitate, previzibilitate și claritate, considerăm oportun de a reformula sintagma „*în principal cu scop sexual*” din prevederile art. art.132⁴, 132⁵ Cod penal, eventual, înlocuind-o cu textul „*de natură sexuală*”, similar prevederilor din art. 132² din Codul penal.

1.3. La **pct.10** sugerăm excluderea termenului „neconsimțite” din textul prevederii, or, *constrângerea unui minor în scopul săvârșirii unui act sexual sau a unor acțiuni cu caracter sexual în raport cu un terț* deja presupune lipsa consimțământului minorului, aceste două componente ale infracțiunii sunt direct interdependente, *constrângerea* fiind un element care caracterizează lipsa *consimțământului*.

Legiuitorul la alin.(3) art.132² Cod penal statuează că *se consideră neconsimțit actul sexual sau acțiunea cu caracter sexual care este însoțită de o constrângere fizică sau psihică, aplicată victimei ori altei persoane, sau în care se profită de imposibilitatea persoanei de a se apăra sau de a-și exprima voința*.

1.4. La **pct.15**, considerăm că prevederea alin.(1) nu corespunde criteriului de claritate care este esențial pentru ca norma sa fie formulată într-un limbaj accesibil, concis și precis. Or, nu este de înțeles dacă *practicarea*, în opinia autorilor, înseamnă *implicarea în raport sexual cu un copil sau constrângerea minorului în acest sens*.

Subsidiar, denumirea articolului *”Recurgerea la prostituția practică de un copil”* nu corespunde cu conținutul articolului și necesită a fi reformulată, eventual sugerăm denumirea de *”Exploatare prin prostituție a unui minor”*.

1.5. La **pct.17**, la alin.(2) se vor exclude cuvintele *”se pedepsește”* din motiv de dublare a acestui termen.

2. La Art.II, Codul de procedură penală al RM nr.122/2003

2.1. La **pct.4**, a se vedea inițiativa de la alin.(1), dat fiind faptul că cuvintele *”audiat în cauzele penale”* nu este în textul normei respectivului articol.

Ținând cont de observațiile invocate supra, sugerăm ajustarea proiectului cu operarea modificărilor de rigoare. Referitor la oportunitatea adoptării proiectului de lege, remarcăm că aceasta ține exclusiv de competența Parlamentului.

Ion CREANGĂ
Șef Direcție generală